

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK	18
ÚVOD	19
PRVÁ ČASŤ – ZÁKLADNÉ VÝCHODISKÁ	21
1. KAPITOLA – KRIMINOLÓGIA – ZÁKLADNÉ VÝCHODISKÁ, JEJ MIESTO V SYSTÉME VIED, PRAKTICKÝ VÝZNAM A INŠTITUCIONALIZÁCIA	22
1.1 Základné východiská	22
1.1.1 Vymedzenie pojmu „kriminológia“	22
1.1.2 Pôvod pojmu „kriminológia“	26
1.2 Predmet skúmania kriminológie, jej zamerania a úlohy	27
1.3 Vnútoraná štruktúra kriminológie	33
1.3.1 Fenomenológia kriminality (charakteristické prejavy kriminality)	33
1.3.2 Etiológia kriminality (skúmanie príčin vzniku kriminality) ...	34
1.3.3 Kontrola kriminality	35
1.3.4 Viktimológia	35
1.3.5 Penológia	36
1.4 Vzťah kriminológie k iným vedným odborom	37
1.4.1 Trestné právo	37
1.4.2 Kriminalistika	38
1.4.3 Sociológia	39
1.4.4 Forezná psychológia	39
1.4.5 Súdna (forezná) psychiatria	40
1.4.6 Súdne lekárstvo	40
1.4.7 Pedagogika	40
1.4.8 Demografia	40
1.4.9 Prognostika	41

1.4.10 Forezná štatistika a matematika	41
1.5 Praktický význam kriminológie	41
1.6 Inštitucionalizácia kriminológie	43
1.6.1 Medzinárodný kontext	43
1.6.2 Slovenská republika	46
2. KAPITOLA – KRIMINOLOGICKÉ TEÓRIE	49
2.1 Úvod	49
2.2 Počiatky formovania názorov na príčiny kriminality a klasické kriminologické teórie v 18. storočí	50
2.3 Vznik kriminológie ako vedného odboru a pozitivistické kriminologické teórie v 19. storočí	52
2.4 Biologické kriminologické teórie	53
2.4.1 Teórie vrodenej zločinnosti	54
2.4.2 Teórie dedičných zločinných sklonov	55
2.4.3 Endokrinologické koncepcie	56
2.4.4 Typologické (konštitučné) teórie	57
2.5 Psychologické kriminologické teórie	57
2.5.1 Teórie o vzťahu zločinnosti a inteligencie	58
2.5.2 Psychoanalytické teórie	59
2.5.3 Teória podmieneného správania	60
2.5.4 Teórie sociálno-kognitívneho učenia	61
2.6 Sociologické kriminologické teórie	62
2.6.1 Teórie spochybňujúce učenie o rodenom zločincovi	62
2.6.2 Teórie spoločenskej dezorganizácie a teórie anómie	63
2.6.3 Teória diferenciálnej asociácie	65
2.6.4 Teória diferencovanej identifikácie	65
2.6.5 Socialistické koncepcie	65
2.7 Multifaktorové kriminologické teórie	66

2.8 Postmoderné kriminologické teórie	69
2.8.1 Neoklasické kriminologické koncepcie	70
2.8.2 Koncepcie <i>rational choice</i>	70
2.8.3 Feministické kriminologické koncepcie	71
DRUHÁ ČASŤ – VŠEOBECNÁ ČASŤ	73
3. KAPITOLA – KRIMINOLOGICKÉ UKAZOVATELE KRIMINALITY (STAV, ÚROVEŇ, ŠTRUKTÚRA, OBJASNENOSŤ A DYNAMIKA KRIMINALITY)	74
3.1 Pojem „kriminologické ukazovatele kriminality“	74
3.2 Stav kriminality	74
3.3 Úroveň kriminality	76
3.4 Štruktúra kriminality	78
3.5 Objasnenosť kriminality	80
3.6 Dynamika kriminality	83
3.7 Latentná kriminalita, registrovaná kriminalita, skutočná kriminalita a iné súvisiace pojmy	84
3.8 Pramene informácií o kriminalite	87
4. KAPITOLA – PÁCHATELIA KRIMINALITY	94
4.1 Pojem „páchatelia kriminality“	94
4.1.1 Klasifikácia páchatelov	95
4.1.2 Typológia páchatelov	98
4.2 Osobnosť páchatela	102
4.2.1 Úloha socializácie vo vývoji osobnosti	104
4.2.2 Proces socializácie osobnosti	105
4.2.3 Psychologické charakteristiky osobnosti páchatela	106
4.2.4 Prístupy k ponímaniu osobnosti páchatela	109
4.2.5 Úloha biologických činiteľov v procese spáchania trestného činu	111
4.3 Nebezpečnosť páchatela pre spoločnosť	115

4.4	Individuálna prognóza páchatela	118
4.5	Mládež ako páchatel kriminality	119
4.6	Páchatel – fyzická osoba ako subjekt skutkovej podstaty trestného činu	123
4.6.1	Príčetnosť	124
4.6.2	Vek páchatela	128
4.6.3	Triedenie subjektov skutkovej podstaty trestného činu	129
4.7	Páchatel – právnická osoba ako subjekt skutkovej podstaty trestného činu	130
4.7.1	Predpoklady trestnej zodpovednosti právnickej osoby	131
4.7.2	Vyodenie trestnej zodpovednosti právnickej osoby	133
5.	KAPITOLA – KRIMINOLOGICKÉ ASPEKTY RECIDÍVY	135
5.1	Kriminologický význam pojmu „recidíva“	135
5.2	Vývoj názorov na recidívu	136
5.3	Druhy kriminálnej recidívy	137
5.4	Fenomenológia recidívy	139
5.5	Etiológia recidívy	144
5.6	Kontrola recidívy	150
6.	KAPITOLA – OBETE KRIMINALITY	155
6.1	Definícia obete a základné pojmy viktimológie	155
6.1.1	Obet' a poškodený	155
6.1.2	Viktimita	156
6.1.3	Viktimácia	157
6.1.4	Zraniteľné skupiny obetí	161
6.2	Následky viktimácie a faktory ovplyvňujúce dopad deliktu na obeť	163
6.2.1	Faktory ovplyvňujúce dopad deliktu na obeť	163
6.2.2	Reviktimácia	167
6.2.3	Vyrovnávanie sa s viktimáciou	168
6.2.4	Následky viktimácie	170

6.2.5 Ochrana obetí kriminality pred sekundárnou viktimáciou	173
6.3 Pomoc obetiam	175
6.3.1 Laická a inštitucionálna pomoc	176
6.3.2 Typy profesionálnej pomoci	179
6.4 Zdroje údajov o obetiach kriminality	191
7. KAPITOLA – KONTROLA KRIMINALITY	196
7.1 Kontrola kriminality – všeobecné východiská	196
7.2 Trestná represia pri kontrole kriminality	198
7.3 Trestná politika štátu	204
7.4 Kriminologické aspekty alternatívnych trestov	206
7.5 Prevencia pri kontrole kriminality	211
7.6 Medzinárodný kontext prevencie kriminality	215
7.6.1 Organizácia Spojených národov (OSN)	215
7.6.2 Rada Európy	218
7.6.3 Európska únia (EÚ)	218
7.7 Národný kontext prevencie kriminality (systém prevencie kriminality v Slovenskej republike)	221
8. KAPITOLA – KRIMINOLOGICKÝ VÝSKUM	228
8.1 Význam výskumnej práce	228
8.2 Predvedecké a vedecké poznanie	229
8.3 Veda a jej základné komponenty	230
8.3.1 Predmet vedného odboru	230
8.3.2 Jazyk a terminológia vedy	231
8.3.3 Systém metodológie a metód vedy	231
8.3.4 Systém teórie vedy	232
8.4 Formy výskumnej práce	232
8.4.1 Vedecký fakt	234
8.4.2 Vedecký problém	235
8.4.3 Vedecká hypotéza	236

8.4.4	Vedecká teória	238
8.5	Organizácia výskumnej práce	241
8.6	Projekt výskumu	241
8.6.1	Analýza objektu a predmetu výskumu	242
8.6.2	Analýza literatúry súvisiacej s predmetom výskumu	242
8.6.3	Ciele výskumu	243
8.6.4	Metodika výskumu a jeho vedecké metódy	243
8.6.5	Predpokladané výstupy výskumu	245
8.7	Metódy kriminologického výskumu	246
8.7.1	Pozorovanie	246
8.7.2	Dopytovanie	248
8.7.3	Dokumentárna metóda	253
8.8	Využitie výsledkov kriminologického výskumu v právnej praxi	255
8.9	Príklady kriminologických výskumov autorov učebnice	255
9.	KAPITOLA – KRIMINOLOGICKÉ PROGNÓZOVANIE	257
9.1	Význam kriminologického prognózovania	257
9.2	Prognóza ako druh vedeckého predvídania	257
9.3	Metodika a metódy kriminologického prognózovania	261
9.3.1	Klasifikácia prognostických metód	261
9.3.2	Fázy kriminologického prognózovania	263
9.4	Expertné metódy vypracovania prognóz	270
9.4.1	Delfská metóda	270
9.4.2	Brainstorming	275
9.5	Heuristické metódy	276
9.6	Štatistické metódy	277
9.7	Metódy overovania prognóz	277
9.8	Presnosť prognóz	279
9.9	Interpretácia prognóz	280

TRETIA ČASŤ – OSOBITNÉ DRUHY KRIMINALITY	285
10. KAPITOLA – NÁSILNÁ KRIMINALITA	286
10.1 Základné východiská a pojmové vymedzenie	286
10.1.1 Pojem „násilná kriminalita“	286
10.1.2 Prístupy k vnímaniu násilia v spoločnosti	287
10.1.3 Násilie ako predmet skúmania neprávnych vedných odborov	292
10.2 Fenomenológia (charakteristické prejavy)	296
10.2.1 Štruktúra násilnej trestnej činnosti	298
10.2.2 Spôsoby páchania násilnej trestnej činnosti	299
10.2.3 Spôsoby utajovania násilnej trestnej činnosti	302
10.2.4 Tendencia a prognóza násilnej kriminality	303
10.3 Etiológia (príčiny)	308
10.3.1 Príčiny a podmienky násilnej kriminality	310
10.3.2 Nástroje boja s násilnou kriminalitou	312
10.4 Typickí páchatelia	314
10.4.1 Typy páchatelov	314
10.4.2 Typológia páchatelov násilnej kriminality	315
10.5 Typické obete	321
10.6 Právna úprava a vymedzenie trestných činov v medzinárodnom (európskom) rozmere	322
10.7 Právna úprava a vymedzenie trestných činov v právnom poriadku Slovenskej republiky (možnosti trestnoprávneho postihu)	324
10.8 Prípadové štúdie zo súdnej aplikačnej praxe	327
10.9 Možnosti prevencie	332
11. KAPITOLA – MAJETKOVÁ KRIMINALITA	336
11.1 Základné východiská a pojmové vymedzenie	336
11.2 Fenomenológia (charakteristické prejavy)	337
11.3 Etiológia (príčiny)	340
11.4 Typickí páchatelia	343

11.5	Typické obete	344
11.6	Právna úprava a vymedzenie trestných činov v medzinárodnom (európskom) rozmere	345
11.7	Právna úprava a vymedzenie trestných činov v právnom poriadku Slovenskej republiky (možnosti trestnoprávneho postihu)	346
11.8	Prípadové štúdie zo súdnej aplikačnej praxe	348
11.9	Možnosti prevencie	350
12.	KAPITOLA – MRAVNOSTNÁ KRIMINALITA	354
12.1	Základné východiská a pojmové vymedzenie	354
12.1.1	Sexuálna kriminalita	357
12.1.2	Trestné činy spojené s prostitúciou	358
12.2	Fenomenológia (charakteristické prejavy)	358
12.2.1	Znásilnenie	360
12.2.2	Sexuálne zneužívanie	362
12.3	Etiológia (príčiny)	370
12.4	Typickí páchatelia	373
12.5	Typické obete	377
12.6	Právna úprava a vymedzenie trestných činov v medzinárodnom (európskom) rozmere	383
12.6.1	Európsky a medzinárodný rozmer mravnostnej kriminality	383
12.6.2	Medzinárodné a európske dokumenty upravujúce ochranu pred mravnostnou kriminalitou	390
12.7	Právna úprava a vymedzenie trestných činov v právnom poriadku Slovenskej republiky (možnosti trestnoprávneho postihu)	392
12.8	Prípadové štúdie zo súdnej aplikačnej praxe	398
12.9	Možnosti prevencie	401
12.9.1	Možnosti prevencie mravnostnej kriminality	401
12.9.2	Prijaté preventívne opatrenia	404

13. KAPITOLA – HOSPODÁRSKA KRIMINALITA	407
13.1 Základné východiská a pojmové vymedzenie	407
13.2 Fenomenológia (charakteristické prejavy)	410
13.2.1 Stav a dynamika hospodárskej kriminality	411
13.2.2 Štruktúra hospodárskej kriminality	412
13.2.3 Objasnenosť hospodárskej kriminality	413
13.2.4 Škody spôsobené hospodárskou kriminalitou	413
13.3 Etiológia (príčiny)	414
13.4 Typickí páchatelia	418
13.5 Typické obete	419
13.6 Právna úprava a vymedzenie trestných činov v medzinárodnom (európskom) rozmere	419
13.7 Právna úprava a vymedzenie trestných činov v právnom poriadku Slovenskej republiky (možnosti trestnoprávneho postihu)	425
13.8 Prípadové štúdie zo súdnej aplikačnej praxe	429
13.9 Možnosti prevencie	432
14. KAPITOLA – KORUPCIA	434
14.1 Základné východiská a pojmové vymedzenie	434
14.2 Fenomenológia (charakteristické prejavy)	435
14.2.1 Charakteristické prejavy korupcie vo verejnom a súkromnom sektore	435
14.2.2 Univerzálnosť korupcie	436
14.2.3 Typy korupcie	437
14.2.4 Formy korupčného správania sa	442
14.3 Etiológia (príčiny)	443
14.3.1 Príčiny korupcie vo všeobecnej, individuálnej a osobitnej rovine	444
14.3.2 Znalosť príčin korupcie v boji proti korupcii	445
14.3.3 Príčiny korupcie v kontexte korupčných faktorov	447
14.4 Typickí páchatelia	449

14.5	Typické obete	452
14.6	Právna úprava a vymedzenie trestných činov v medzinárodnom (európskom) rozmere	453
14.7	Právna úprava a vymedzenie trestných činov v právnom poriadku Slovenskej republiky (možnosti trestnoprávneho postihu)	455
14.8	Prípadové štúdie zo súdnej aplikačnej praxe	457
14.9	Možnosti prevencie	460
14.9.1	Potreba preventívneho boja s korupciou	460
14.9.2	Programy a akčné plány boja proti korupcii	462
14.9.3	Legislatívne možnosti prevencie	465
14.9.4	Inštitucionálne opatrenia	469
14.9.5	Opatrenia mimovládnych organizácií	474
15.	KAPITOLA – DROGOVÁ KRIMINALITA	477
15.1	Základné východiská a pojmové vymedzenie	477
15.2	Fenomenológia (charakteristické prejavy)	478
15.3	Etiológia (príčiny)	482
15.4	Typickí páchatelia	484
15.5	Typické obete	486
15.6	Právna úprava a vymedzenie trestných činov v medzinárodnom (európskom) rozmere	487
15.6.1	Právna úprava v kontexte OSN	487
15.6.2	Právna úprava v kontexte Európskej únie	488
15.7	Právna úprava a vymedzenie trestných činov v právnom poriadku Slovenskej republiky (možnosti trestnoprávneho postihu)	492
15.8	Prípadové štúdie zo súdnej aplikačnej praxe	498
15.9	Možnosti prevencie	502
16.	KAPITOLA – POČÍTAČOVÁ KRIMINALITA (KYBERNETICKÁ KRIMINALITA)	505
16.1	Základné východiská a pojmové vymedzenie	505
16.1.1	Pojem „počítačová kriminalita“ a absencia jeho definície	505

16.1.2 Skupiny počítačových trestných činov – alternatíva definície pojmu „počítačová kriminalita“	506
16.1.3 Spôsoby páchania počítačovej kriminality	507
16.1.4 (Zdanlivá) anonymita počítačovej kriminality	516
16.2 Fenomenológia (charakteristické prejavy)	517
16.3 Etiológia (príčiny)	518
16.4 Typickí páchatelia	519
16.5 Typické obete	521
16.6 Právna úprava a vymedzenie trestných činov v medzinárodnom (európskom) rozmere	522
16.7 Právna úprava a vymedzenie trestných činov v právnom poriadku Slovenskej republiky (možnosti trestnoprávneho postihu)	525
16.8 Prípadové štúdie zo súdnej aplikačnej praxe	526
16.9 Možnosti prevencie	539
16.9.1 Zabezpečenie počítača a iných informačno-technických zariadení ochrannými prvkami	539
16.9.2 Inštalovanie najnovších aktualizácií operačného systému	539
16.9.3 Ochrana súborov	540
16.9.4 Používanie silných a zároveň odlišných hesiel	541
16.9.5 Obozretnosť pri sprístupnení údajov online	542
16.9.6 Zabezpečenie siete	542
17. KAPITOLA – OBCHODOVANIE S ĽUĎMI	544
17.1 Základné východiská a pojmové vymedzenie	544
17.2 Fenomenológia (charakteristické prejavy)	546
17.2.1 Štádiá obchodovania s ľuďmi	547
17.2.2 Formy obchodovania s ľuďmi	549
17.3 Etiológia (príčiny)	551
17.4 Typickí páchatelia	556
17.5 Typické obete	559

17.6 Právna úprava a vymedzenie trestných činov v medzinárodnom (európskom) rozmere	566
17.6.1 Medzinárodná právna úprava obchodovania s ľuďmi	567
17.6.2 Európska právna úprava obchodovania s ľuďmi a súvisiace dokumenty	570
17.7 Právna úprava a vymedzenie trestných činov v právnom poriadku Slovenskej republiky (možnosti trestnoprávneho postihu)	572
17.8 Prípadové štúdie zo súdnej aplikačnej praxe	578
17.9 Možnosti prevencie	584
17.9.1 Národný akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi	584
17.9.2 Konkrétne aktivity a preventívne projekty v Slovenskej republike	586
18. KAPITOLA – LEGALIZÁCIA PRÍJMU Z TRESTNEJ ČINNOSTI (PRANIE ŠPINAVÝCH PEŇAZÍ)	592
18.1 Základné východiská a pojmové vymedzenie	592
18.2 Fenomenológia (charakteristické prejavy)	594
18.3 Etiológia (príčiny)	595
18.4 Typickí páchatelia	597
18.5 Typické obete	598
18.6 Právna úprava a vymedzenie trestných činov v medzinárodnom (európskom) rozmere	599
18.6.1 Rada Európy	599
18.6.2 Európska únia	601
18.7 Právna úprava a vymedzenie trestných činov v právnom poriadku Slovenskej republiky (možnosti trestnoprávneho postihu)	604
18.7.1 Právna úprava v zákone č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu	604
18.7.2 Právna úprava v Trestnom zákone	605
18.8 Prípadové štúdie zo súdnej aplikačnej praxe	607
18.9 Možnosti prevencie	611

19. KAPITOLA – TERORIZMUS	614
19.1 Základné východiská a pojmové vymedzenie	614
19.2 Fenomenológia (charakteristické prejavy)	615
19.3 Etiológia (príčiny)	619
19.4 Typickí páchatelia	622
19.5 Typické obete	624
19.6 Právna úprava a vymedzenie trestných činov v medzinárodnom (európskom) rozmere	625
19.6.1 Rada Európy	625
19.6.2 Európska únia	628
19.7 Právna úprava a vymedzenie trestných činov v právnom poriadku Slovenskej republiky (možnosti trestnoprávneho postihu)	633
19.8 Prípadové štúdie zo súdnej aplikačnej praxe	636
19.9 Možnosti prevencie	640
20. KAPITOLA – ORGANIZOVANÁ KRIMINALITA	649
20.1 Základné východiská a pojmové vymedzenie	649
20.2 Fenomenológia (charakteristické prejavy)	652
20.3 Etiológia (príčiny)	657
20.4 Typickí páchatelia	660
20.5 Typické obete	661
20.6 Právna úprava a vymedzenie trestných činov v medzinárodnom (európskom) rozmere	662
20.6.1 Právna úprava na úrovni OSN	662
20.6.2 Právna úprava na úrovni Európskej únie	664
20.7 Právna úprava a vymedzenie trestných činov v právnom poriadku Slovenskej republiky (možnosti trestnoprávneho postihu)	668
20.8 Prípadové štúdie zo súdnej aplikačnej praxe	669
20.9 Možnosti prevencie	675

ŠTVRTÁ ČASŤ – PÁCHANIE KRIMINALITY OSOBITNÝMI SKUPINAMI PÁCHATELOV	681
21. KAPITOLA – KRIMINALITA PÁCHANÁ ŽENAMI	682
21.1 Základné východiská a pojmové vymedzenie	682
21.2 Fenomenológia (charakteristické prejavy)	683
21.3 Etiológia (príčiny)	685
21.3.1 Biologické teórie	686
21.3.2 Psychologické teórie ženskej kriminality	687
21.3.3 Sociologické teórie kriminality žien	688
21.3.4 Genderovo orientované teórie	689
21.3.5 Multifaktorový prístup	689
21.3.6 Etiketizačný prístup	690
21.3.7 Feministický prístup	690
21.4 Typické páchatelky	690
21.5 Typické obeť	692
21.6 Prípadové štúdie zo súdnej aplikačnej praxe	692
21.7 Možnosti prevencie	696
22. KAPITOLA – KRIMINALITA PÁCHANÁ MLÁDEŽOU	699
22.1 Základné východiská a pojmové vymedzenie	699
22.2 Fenomenológia (charakteristické prejavy)	701
22.3 Etiológia (príčiny)	704
22.3.1 Vrodené osobnostné črty jedinca	704
22.3.2 Syndróm hyperaktivity	704
22.3.3 Príslušnosť k pohlaviu	705
22.3.4 Rodinné prostredie a výchova	705
22.3.5 Vplyv médií	706
22.3.6 Škola	706
22.4 Typickí páchatelia	706
22.5 Typické obeť	709

22.6 Prípadové štúdie zo súdnej aplikačnej praxe	710
22.7 Možnosti prevencie	714
22.7.1 Prevencia kriminality mládeže	714
22.7.2 Preventívne projekty zamerané na mládež v Slovenskej republike	716
22.7.3 Prevencia kriminality v škole	717
23. KAPITOLA – KRIMINALITA PÁCHANÁ PRÁVNICKÝMI OSOBA MI	719
23.1 Základné východiská a pojmové vymedzenie	719
23.2 Fenomenológia (charakteristické prejavy)	721
23.3 Etiológia (príčiny)	724
23.4 Typickí páchatelia	727
23.5 Typické obete	728
23.6 Prípadové štúdie zo súdnej aplikačnej praxe	728
23.7 Možnosti prevencie	734
23.7.1 Záonné povinnosti a kontrola štátu	734
23.7.2 Samoregulácia	734
23.7.3 Neformálne sankcie	736
POUŽITÉ ZDROJE	737
AUTORI	770